

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

De la cuvînt la faptă, în vremea noastră*

„FIȚI ÎNSĂ ÎMPLINITORI AI CUVÎNTULUI, NU NUMAI AUZITORII LUI”

Am ales acest text din Sfînta Scriptură (Iacob I, 17—27) spre a-l propune meditației Dvs. astăzi cînd deschidem lucrările sesiunii ordinare 1982 a Comitetului Central al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, pentru că mi se pare că în lumea noastră creștină, ca și în lumea culturii și a civilizației noastre actuale, s-a instalat de mult un fel de dezechilibru căruia trebuie să i se găsească de urgență remediul, înainte de a nu fi prea târziu, și acest text ne poate oferi o perspectivă. Acest dezechilibru se manifestă pe de o parte, cu privire la lumea creștină, dacă nu peste tot prin continua fărîmîtare a creștinismului în grupuri antagoniste, cel puțin prin incapacitatea creștinilor de a face niște pași hotărîți spre unitate; pe de altă parte, cu privire la lume în general, acest dezechilibru se manifestă prin continua înrăutățire a relațiilor dintre state, printr-o îresponsabilă cursă a înarmărilor, prin pregătirea parcă inevitabilă a unei catastrofe nucleare la scară planetară, egală cu o sinucidere.

Trăim într-un secol al marilor realizări ale inteligenței omenești — am ajuns pe lună, circulăm în spațiul extraterestru și, în domeniul tehnic, am ajuns la performanțe inimaginabile altă dată — sîntem, pe de altă parte, la aproape două mii de ani de la proclamarea de către Fiul lui Dumnezeu în trupat, Iisus Hristos, a iubirii ca lege supremă și unică a raporturilor dintre oameni și, totuși...!

Totuși, nu sîntem încă în stare, noi creștinii, între noi, să interpretăm învățătura lui Hristos în același fel și să trăim ca frații, și nu sîntem în stare în raporturile dintre noi ca state, națiuni și popoare, să rezolvăm conflictele dintre noi prin idei, prin forța argumentelor rațiunii, ci apelăm la arme din ce în ce mai distrugătoare careucid vieții de oameni, ca și cum inteligența noastră nu s-a perfecționat de-a lungul istoriei în alt scop decît acela de a face rău! S-a întîmplat ceva, se întîmplă ceva: sau rațiunea a devenit neputincioasă, sau nu mai știm noi s-o folosim!

Pe de altă parte: sau Dumnezeu ne-a dat uitării, din motive numai de El știute, sau credința noastră și-a slăbit puterea și ne-a lăsat Dumnezeu doar în grija minții noastre! (Rom. I, 28).

Ne pretindem totuși — și așa și este — oameni luminați de sus, de Cuvîntul lui Dumnezeu. Spunem împreună cu Sfîntul Iacob, din epistola căruia am citit astăzi, că: „*Toată darea cea bună și tot darul desăvîrșit se pogoară de sus, de la Părintele luminilor, la care nu este schimbare sau umbră de prefăcere. El după voia Sa ne-a născut prin Cuvîntul adevărului, ca să fim o pîrgă a fapturilor Lui* (I, 17—18). Cu toate acestea, rămînem făpturi mereu nedesăvîrșite, în viața și în istoria cărora domnește de cele mai multe ori, în locul iubirii și al

înțelegerii, dezordinea și ura, neînțelegerea și păcatul sub toate formele lui.

O anumită teologie ne-a mîngîiat mereu că nu trebuie să ne îngrijorăm, că așa trebuie să fie, ba chiar că așa e bine să fie, ca să ne considerăm mereu în stare de vinovăție și să cerem mereu, cu smerenie, harul izbăvitor al lui Dumnezeu. O astfel de gîndire teologică poate aduce unele lumini și o speranță de mai bine pentru lumea de dincolo, dar condamnă lumea de aici, pe om și istoria lui, la întuneric și la neputința de a se lumina. Or, noi trăim și aici, în lume, într-o lume care este opera lui Dumnezeu și care a fost bună, cum se spune în Cartea Facerii (I, 12), și față de care avem răspunderea s-o păstrăm bună și s-o asistăm și ajutăm în „suspînul” ei, cum spune Sf. Pavel în Romani VIII, 22. Creația, lumea ne-a fost dată nouă în stăpînire. Nouă, oamenilor. Să-i purtăm de grijă, s-o menținem, s-o îndreptăm, s-o desăvîrșim. Ne-a fost dată nouă. Dumnezeu nu și-a rezervat numai Lui această grijă. „*Tu i-ai dat (o-mului) stăpînire peste lucrarea minilor Tale. Tu ai pus toate lucrurile sub picioarele Sale*” se spune în Psalmul VII, 6. Ar trebui, prin urmare, să ne exercităm și să ne putem exercita stăpînirea în așa fel încît să fie bine pe pămînt, iubire, pace și înțelegere, unitate și convergență în credință și în desfășurarea istoriei.

„Unde se găsește deci? De ce nu avem totuși așa cum s-ar conveni această putere? Sau dacă o avem în fapt, de ce nu o exercităm așa cum ar trebui? Unde greșim? Nu cumva repetăm și noi o greșală care își făcuse loc de pe timpul Sfîntului Iacob în comunitatea creștină și pe care acesta o combate și avertizează asupra interpretării corecte a învățăturii și a îndatoririlor creștine? Nu cumva erau unii care credeau că dacă „*toată darea cea bună și tot darul desăvîrșit se pogoară de sus*”, trebuie așteptat totul numai de acolo, de la Dumnezeu? Nu cumva se declaraseră ei „ascultători” credincioși, primitori supuși ai harului de sus, limitîndu-se însă exclusiv la primirea harului care trebuia să le vină de sus, prin Cuvîntul adevărului, fără să mai creadă că mai au și ei ceva de făcut?”

Se pare că așa stăteau lucrurile și Sfîntul Iacob s-a simțit dator să intervină, să lărgească și să clarifice înțelesul învățăturii celei noi a Mîntuitorului Iisus Hristos, despre cit vine de sus și cit rămîne în răspunderea omului.

A primi Cuvîntul înseamnă a te instala în credință, a te converti, a te întoarce cu toată ființa

† Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ
Mitropolitul Ardealului

(Continuare în pag. a 2-a)

Pacea, poruncă de prim ordin a zilelor noastre

Evoluția crescîndă a conflictelor din lumea contemporană justifică în mod evident preocuparea neîncetată a poporului nostru, a lumii întregi de a împiedica cursa înarmărilor, de a curma conflagrațiile, fenomene negative în menținerea vieții, a viitorului pașnic al societății omenești.

În împrejurările actuale cînd viața umană se află în primejdie de nimicire se impune mai mult ca oricînd să se întreprindă totul de a se determina simțămîntele și gîndirile superioare în fața înțelegerii vieții, înțelesuri noi asupra lumii tensionată ca niciodată.

Configurațiile conflictuale ale secolului XX apar ca o lipsă de preocupare în conștiința unora care neîncetat pregătesc noi conflicte militare. Prin violarea dreptului internațional, dreptul de a exista, cîntea oamenilor se păgubește, suveranitatea și onoarea umană nu poate supraviețui. De mai multă vreme oamenii cu răspundere, care doresc binele omului cîstît și muncitor, cu multiple răspunderi, scot în evidență gravele urmări, cele ce se întîmplă de pe urma înfruntărilor. În aceste circumstanțe, glasurile oamenilor îndreptățiți apără, fără răgaz, drepturile sacre ale omului de agresivitate vehementă ale neîncrederii, a neînțelegerii dintre oameni și popoare. Războiul reapare la orizontul uman. Riscurile lui subsistă. Conducătorii de state, toți acei care au responsabilitatea problemelor de a determina menținerea vieții au îndatorirea de a asigura salvarea oamenilor de pericolul crescînd al timpului de față. Pacea este o problemă vitală a oamenilor, a oamenilor de bună credință. Recunoașterea demnității altora, drepturile demnității omului, a popoarelor, nu este numai o intenție pioasă ci o necesitate a dezvoltării lor. Punîndu-se obiectiv valoarea reală a omului, el tinde către aspirațiile de viitor a civilizației, tinde spre eliberarea sa de sub povara incertitudinii, a stării de război, către așezarea lui în realitatea istorică, într-o lume nobilă mai dreaptă, mai bună, în afirmarea sa ca factor activ, constructiv, conducînd societatea spre virtuți creatoare în spiritul călăuzitor cultural-educativ.

Conștiința de răspundere ce le revin în menținerea și prosperarea societății umane, oamenii de la noi, oamenii de răspundere din țara noastră, oamenii din conducerea superioară de stat, reinnoiesc cu un vibrant ecou mobilizatoarea chemare la pace, la dezarmare. „Apelul poporului român adresat sesiunii speciale a Organizației Națiunilor Unite pentru dezarmare”, este un nou răsunset, este o nouă chemare care impulsionează pe oamenii de răspundere să acționeze pentru o Europă fără arme, pentru o lume a păcii.

„Apelul pentru pace al poporului român cu cele 18 milioane de semnături”, difuzat ca document oficial la O.N.U., reprezintă tot atîtea milioane de mîini și voinți românești din rîndul populației din toate ramurile de activitate socială, care sînt o însemnată expresie a hotărîrii poporului nostru de a acționa unit cu toate forțele progresiste, la înfăptuirea unui climat nou de destindere, de dezarmare.

Vocația de pace a României s-a dovedit a fi vocația unei contribuții esențiale în soluționarea marilor probleme ale omenirii. Ea și-a găsit un reflex constant în întreaga ei desfășurare a luptei pentru pace, pentru dezarmare. Importanțele ei manifestări, de acest gen, reliefate în mod cu totul special în toamna anului 1981, au avut un ecou în toate continentele. Preocuparea de pace impulsionată de inimi curate din cătunele și din așezările țării noastre au străbătut prin neobosită dăruire a Domnului Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România, pînă la cei mai de seamă conducători de popoare,

† LUCIAN FĂGĂRAȘANUL
Episcop-vicar

(Continuare în pag. a 4-a)

BIBLIEI — cuvenită cinstire prin dreaptă înțelegere

Știut este că la vremea cînd Mîntuitorul ostenea „în trup”, pe pămînt, pentru noi și pentru a noastră izbăvire, nu existau încă decît sîntele cărți ale Vechiului Testament.

După orînduirile mozaice de cult, ori de cîte ori aveau loc rugăciuni la slăvitul templu din Ierusalim și la sinagogile de pretutîndea, se citea de pe suluri de pergament cîte o porție (pericopă) din „Lege” (cele cinci cărți ale Bibliei) și alta din „Proorocii” (adică din celelalte cărți ale V.T.). După aceea, cei pregătiți și dornici să facă acest lucru, puteau cere învoiere să vorbească auditoriului în legătură cu textele citite.

Folosindu-se de această orînduire îndătinată, Domnul a predicat de repetate ori în templu și în sinagogile din provincie, despre ceea ce așteaptă Părintele ceresc de la noi.

Mîntuitorul nostru Iisus Hristos a iubit și a cîstît V.T. deoarece în slova lui sfințită, Părintele ceresc vorbește credincioșilor tocmai despre Fiul Său, care tocmai atunci venise (plîromă). V.T. este cartea făgăduinței trimiterii lui Mesia-Hristos. Față în față cu el stă Noul Testament. Dacă V.T. spune (— și spune! —): „Mesia va veni”, N.T. adverează că Mesia a venit. Unul este anticiparea; celălalt este realizarea făgăduinței: Amîndouă se cade deci să fie cinstite deopotrivă de către dreptcredincioșii creștini, deoarece în miezul amîndurora stă Hristos (hristocentrism), deoarece pe amîndouă le-a insuflat Duhul Sfînt.

În Biblie nu există cărți sfînte de mai puțină cinstire decît celelalte. Omeneste vorbind, poți s-o preferi pe una altele, dar nu se cuvine s-o ridici mai presus de celelalte, deoarece toate stau — prin orînduire dumnezeiască — pe cel mai înalt scaun de cinstire religioasă creștinească. Așa ne învață Sfînta Biserică. Iar Biserică ne învață în orice împrejurare așa să facem precum au făcut Sfînții Apostoli și Sfînții Părinți.

Citînd cu luare-aminte sf. cărți ale N. T., ne încredințăm cu destule prilejuri că Mîntuitorul, Sf. Apostol Pavel, Sf.

Apostol Petru, Sf. Arhidiacon Ștefan și mulți alții, citează cu evlavie texte din cărțile V.T. și le explică „în duh și adevăr”, cu puterea de pătrundere a unor minți luminate de Duhul Sfînt și cu căldura unor inimi legate pentru totdeauna de voia lui Dumnezeu.

După săvîrșirea din viața aceasta a Sf. Apostoli, cînstirea Bibliei era socotită ca ceva de sine-nțeles în Biserică creștină. Îndată după anul o sută, ascultînd de povața sf. Părinte apostolic Ignatie, episcop al Antiohiei și ucenic direct al Sf. Apostol și Evanghelist Ioan (care a murit moarte de martir la Roma, în anul 107), toată Biserică creștină și-a făcut un obicei din deprinderea de a citi la rugăciunile de obște (în comun), o porție (pericopă) din Sf. Evanghelii și alta din celelalte cărți sfînte ale N.T. De atunci avem noi rînduiala de toți știută de-a citi la sîntele slujbe „Evanghelia” și „Apostolul”.

Cît de mult cîntea Creștinătatea primelor veacuri Biblia, arată între alte fapte că în unele icoane străvechi „Cartea cărților” este înfățișată „prezidînd” soboare, așezată fiind pe tron aurit, în mijlocul sf. Părinți care alcătuiau acele sinoade.

Pomenit este în această privință, cu cuvenita laudă, Sf. Părinte Antonie cel Mare (251—356), întemeietorul vieții mănăstirești, care ajunsese atît de departe cu sirguința lui în citirea Bibliei încît o știa întregă de rost. Minunat este exemplul Sf. Ioan Didim, din Palestina, care deși orb de la vîrsta de 4 ani (— se născuse în anul 313 —) s-a nevoit cu atita luare-aminte în „ascultarea” Sfîntei Scripturi încît de asemenea o memorizase în întregime.

Mai aproape de vremile noastre, Vasile Neagoe († 1762), fiul protopopului Maniu Neagoe din Broșteni (lîngă Sibiu),

Pr. prof. Dr. Grigorie Marcu

(Continuare în pag. a 4-a)

Hiroșima

Nu e în depărtare zidită Hiroșima,
cînd inima deschide lăcatele din zări.
Ca un incendiu arde, în conștiință, crima.
Nici timpul nu o uită, nici vaste depărtări.

*

Era o zi frumoasă, ca arcuri mari de zădă.
Nu presimțea văzduhul că moartea e aproape.
Pariumul crizantemei se răspîndea pe stradă.
Cînta solemn viața pe nevăzute clape.

Ăst început de august se bucura de soare,
de dimineața nouă, sîrbătorește pornită.
Pagoda sta naivă, în aur și splendoare.
... Dar viața, ca un ornic, s-opri într-o clipită.

O bombă, numai una, izbînd ursuz se sparse.
Se-nvălmășise cerul cu apa și pămîntul.
Pustiul de cenușe cu oseminte arse
părea o sală goală, pe unde trece vîntul.

Martiră, Hiroșima era cetate moartă.
Ca și zăpezi, văzduhul cernea tăceri mereu.
Un zbor de albe doliuri la liecare poartă
mai amîntea minutul cel blestemat și greu.

*

Cum nu-i uitată ziua cînd mama a murit,
la fel voi ține minte și moartea Hiroșimei.
Și ca să nu mai fie nici un oraș lovit
aduc în lupta păcii — ostaș — puterea rimei! ...

Pr. Nicolae Modoiu

De la cuvînt la faptă, în vremea noastră

(Continuare din pag. 1)

ta către Dumnezeu. „Credința izvorăște din auzire — spune Sfîntul Pavel — iar auzirea din cuvîntul lui Dumnezeu” (Rom. X, 17). Dar „auzirea” Cuvîntului nu trebuie înțeleasă ca un act pasiv. Altfel nu poate fi vorba de convertire. „A auzi” și „a primi” presupun o stare de spirit, o atitudine, o situație, o luare de poziție, o mișcare sufletească, o activitate, un pas, un efort, nu așteptarea indiferentă, pasivă, cum sînt unii tentați să le înțeleagă, mai ales dintre protestanți. Aici e cheia disputei, veche cît creștinismul, și se pare că ea a fost destul de serioasă încă de pe atunci, în Biserica primară.

Problema era aceasta: Implică „auzirea” Cuvîntului (care este „harul pogorît de sus”) și altceva, sau e suficientă ca atare? Și Sfîntul Pavel s-a confruntat cu această dilemă a unora dintre creștinii vremii, de aceea le preciza corintenilor că trebuie să fie „împreună lucrători cu Dumnezeu” (I Cor. III, 9). Să nu aștepte totul de la Dumnezeu. Primirea pasivă a Cuvîntului nu înseamnă mare lucru. Nu în aceasta constă adevărata convertire, în sensul ei autentic de întoarcere permanentă către Dumnezeu (Acesta e sensul în care folosim aici termenul). Mîinii lui Dumnezeu care nu se întinde gratuit, din iubire, trebuie să i se întindă o mîină omenească, mîina noastră, mîina noastră concretă, într-un act de primire și de angajare personală, într-o concluzie dinamică, în situații concrete din viața noastră și din viața lumii. Convertirea este un act în permanentă desfășurare, o transformare interioară mereu reinnoită, ca un izvor care izvorăște mereu și curge, fiind același și altul în fiecare clipă. Convertirea este un dialog ajuns a fi un dialog în consens, cînd a con-versa, a fi în con-sens, devin egale. De ambele părți se spun lucruri asemănătoare, identice.

Dar acest stadiu al convertirii este, în mare măsură, încă un stadiu verbal. Nu este convertirea propriu-zisă. În ce constă atunci convertirea propriu-zisă? Sf. Iacob dă răspunsul cu claritate în statul său: „Fiți însă împlinitori ai Cuvîntului, și nu numai auzitorii lui” (I 22). Și e bine să precizăm că autorul se referă la legea nouă, dacă despre Romani II, 13 se poate spune că Sf. Pavel se referea acolo la cei de sub legea veche.

Așadar, convertirea devine fapt atunci cînd auzitorul devine împlinitor, adică atunci cînd conținutul cuvîntului, cînd conținutul învățăturii devine faptă, se exprimă în concret. Nu cuvîntul ca atare, nu rostirea și auzirea lui dă valoare convertirii, ci transpunerea lui în viață. Cuvîntul dă impulsul. El devine lucrător cînd se intrupează, cînd își intrupează conținutul.

„Nu cel ce zice Doamne Doamne” e convertit, ci cel ce zicînd se integrează prin viața lui în sensul cuvîntelor. Nu cel ce acceptă teoretic o anumită rînduială, e în rînduială, ci cel ce intră în ea. Nu cel ce vorbește și crede în bine e bun, ci cel ce îl face. Dragostea ca faptă concretă e mai mare și decît credința și decît speranța (I Cor. XIII) și ultimele două se împlinesc numai prin cea dintîi. Numai atunci convertirea e reală. De aceea și Sf. Pavel spune că „Împărăția lui Dumnezeu nu e în vorbe” (I Cor. IV, 20).

Simpla recunoaștere a valorii cuvîntului nu justifică (termenul e folosit mai ales în teologia apuseană). De aceea Sf. Iacob avertizează: „Vă amăgiți pe voi înșivă, dacă credeți că vă mîntuiește, că vă „justifică” doar auzirea”. Împlinirea mîntuiește. Textul în continuare e extraordinar, ca un text de un autor filozof, logician și caracterolog: „Pentru că cel ce ascultă cuvîntul și nu-l împlinește, acela e asemenea omului care privește în oglindă trăsăturile firești ale feței lui, și după ce s-a privit se duce și uită îndată cum era” (I 23—24). Una e aparența, ca imaginea dintr-o oglindă, alta e identitatea interioară. Într-un fel apare în oglindă cel ce a auzit cuvîntul, dar nu s-a schimbat și interior, și în alt fel cel ce s-a schimbat. Acesta din urmă e același și în oglindă și după aceea. Auzitorul își uită identitatea de auzitor. Nu și-a asumat-o în concret. Nu e a lui. Astfel, cel ce doar ascultă dar nu împlinește, nu și realizează în fapt noua identitate. Nu devine cu adevărat un om nou. Se întoarce la ceea ce era înainte.

Adevărata identitate creștină, certificatul de apartenență la Hristos este asumarea însușirilor lui Hristos, așa cum de nenumărate ori lămurește Sfîntul Pavel (ex. Filipeni II, 5).

Scumpi prieteni și frați, tradiția creștină din cele mai vechi timpuri, așa a înțeles răspunsul nostru la iubirea lui Dumnezeu care ne-a trimis pe Fiul Său să ne învețe și să ne răscumpere. Clement, episcop al Romei aproximativ între anii 90—100, în scrisoarea lui către corinteni, le scria la fel că trebuie să fie împlinitori ai sfîntelor cuvînte ale Domnului (13), cu fapta, nu cu buzele (15), pentru că nu ne mîntuim prin cuvînte, prin auzirea și repetarea lor, ci prin fapte (30) (Vezi *Early Christian Writings*, trad. Maxwell Staniforth, Penguin Books, 1975, p. 38). Așadar, nu prin declarații de bunii auzitori, ci prin aplicarea în viață a conținutului cuvîntelor.

Eu cred că aici e cheia adevăratei învățături creștine despre mîntuire și despre datoria noastră de a stăpîni pămîntul și istoria, în sensul de a le face să-și realizeze menirea stabilită de Dumnezeu, adică aceea de a fi locașuri și căi ale iubirii și ale binelui.

Poate că aici am greșit și greșim încă toți: sintem mai ales auzitori ai cuvîntului și nu împlinitori, atît cît ar trebui. Cred că avea dreptate Bonhoeffer cînd constata că mulți dintre creștinii privesc harul ca ieltin deoarece se dă gratuit și trebuie doar primit, fără alte urmări. Avea dreptate că harul adevărat și lucrător e scump. Și cum e

scump? E scump fiindcă trebuie plătit cu răspunsul nostru, cu fapta noastră, cu colaborarea noastră, după ce ne-a fost dat. Nu ni se dă fiindcă l-am plătit, sau fiindcă îl plătim acum. Ni se dă gratuit, dar după ce ni se dă, trebuie folosit. A-l folosi înseamnă a-l prețui, a-l recunoaște ca scump, a-l face lucrător. Aceasta e plata lui și e ușor de înțeles că nu e vorba aici de stabilirea unui raport juridic, de *do ut des*, ci de o realitate spirituală. Propria transformare, deci însuși folosul tău e plata lui! Ca în orice raporturi normale dintre părinte și copii. Părinții se simt răsplătiți cînd copiilor lor le merge bine, cînd au ce le trebuie. Cînd au ei, copiii, nu cînd primesc ei, părinții!

Hristos și-a dat viața pentru noi: noi ce dăm? Chiar nimic? Răsplătim doar cu auzirea despre jertfa Lui pentru noi? Pentru El e deajuns desigur. El nu cere jertfa noastră, căci din proprie inițiativă s-a jertfit El, dar ne cere totuși, dincolo de ceea ce ne-a dat și ne dă, a-l împlini poruncile, dar încă o dată trebuie să precizăm: împlinirea poruncilor ne face bine nouă, nu Lui. Ele ne sînt necesare nouă, nu Lui. Justificarea nu e deci chiar atît de simplă, cum se prezintă uneori în prea sofisticate tratate de teologie eterodoxe. Dar și protestanții încep să gîndească altfel astăzi. M-am bucurat zilele trecute să găsesc într-o revistă reformată un text ca acesta: „Doctrina justificării trebuie să fie reinterpretată” (*Reformed World*, vol. 36, nr. 6, 1982, p. 270).

Toți, de toate confesiunile, sintem chemați să ne reconsiderăm modul cum trebuie să ne înțelegem chemarea noastră creștină, mai ales în vremea noastră. Să insistăm altfel decît pînă acum pe împlinirea Cuvîntului. Să nu ne mulțumim, comod, cu auzirea lui și tot așa, să nu ne limităm sau să centram totul, cum sintem uneori înclinați să facem, numai pe „proclamarea” verbală a Cuvîntului, sau numai pe „doxologie”, pe slujba religioasă. Valoarea lor se împlineste prin fapte. Altfel rămîn cuvinte fără conținut.

Este, cred eu, momentul să operăm această reechilibrare în teologie și în viață, pentru ca mărturia noastră în lume să fie eficientă. Omiletica și Liturgia, în orientarea misiunii Bisericii astăzi, cele două discipline care promovează „proclamarea” Cuvîntului în Occident, și „doxologia” în Răsărit, capătă în ultima vreme accente prea exclusive, tinzînd să descrie și să diferențeze două zone creștine care, în fapt, prin aceasta, își reduc cel puțin la jumătate posibilitățile de exprimare și de lucrare. Ambele sînt bine înțelese necesare și folosite, dar sînt incomplete și parțiale ca expresie a vieții creștine în toate valențele ei.

Primele generații de creștini au fost întotdeauna gata pentru o mărturie integrală și au făcut dovada că n-au ezitat s-o dea. Au mers cu fapta pînă la moarte. N-au rămas la cuvînt. Au spus acel cuvînt care, cînd era mărturisire creștină în vreme de persecuție romană, ducea la moarte. Puteau alege și celălalt cuvînt, fără faptă, care îi salva, acela de a nu recunoaște că sînt creștini, dar adevărații creștini au mărturisit și cu cuvîntul și cu fapta.

A rămîne numai la nivelul „proclamării” Cuvîntului, de care Occidentul face atîta caz astăzi și cu care se autocaracterizează, sau la nivelul „doxologiei”, cu care ne caracterizează pe noi, cei din orient, înseamnă a alege ceea ce e mai „ușor”, cum zice Bonhoeffer, *harul ieltin*, care nu cere efort și nu obligă la nimic. E un fel de fundamentalism deghizat, rupt de realitate, de destinul real, sobru, grav, uneori dramatic, al creștinului care se ia în serios. Îmi aduc aminte de un cuvînt adînc al lui Albert Schweitzer: „Dieu cherche des réalisateurs”, Dumnezeu e în căutare de realizatori! (cf. Erns Christen, *Schweitzer l'Africain*, Labor et Fides, Genève, 1954, p. 187).

Poate niciodată ca în vremea noastră n-a fost mai necesar și mai urgent să ne îndreptăm atenția spre un creștinism mai eficient, pentru noi înșine și pentru lumea noastră. Acum nu mai avem dreptul să nu știm foarte exact ce avem de făcut. Prezența noastră în lume, acum, ar trebui să fie mai vie, mai efectivă. Să fim fermenți de unitate, de dragoste și de pace între oameni și popoare. Să oferim soluții practice și pașnice conflictelor care bîntuie lumea și să ne unim toți întru apărarea și impunerea acestor soluții, ca unii ce le avem de la Dumnezeu. Nu numai să le spunem prin cuvînt, ci să le și împlinim și să îndemnăm pe toți la împlinirea lor. Trebuie să găsim mijloacele, căile, cuvîntele și faptele care să ducă la un *salt calitativ*, cu totul nou și deosebit de tot ce am făcut în trecut, căci și lumea e astăzi într-un pericol mai mare ca oricînd — să găsim o soluție creștină a crizei în care se zbate lumea de aici, aflată în pragul catastrofei din urmă. Să facem acum, în lucrările noastre de la Geneva, ale Comitetului Central C.E.B. și la Vancouver în anul viitor, cînd toată creștinătatea se va aduna ca un singur om, în susținere către Dumnezeu, să facem ca vocea noastră, fapta noastră, soluțiile de pe pozițiile noastre să-L facă viu și lucrător în istorie pe *Iisus Hristos ca viață a lumii*, (tema de la Vancouver) a lumii acesteia și a celei ce va să vie, în aceeași măsură. Sfîntul Ignatie al Antiohiei, episcop din primul secol creștin, vorbea de o *slujire colectivă a Bisericii*. Poate că mai mult ca oricînd, astăzi, o astfel de slujire a noastră a tuturor ar mai putea încă întoarce spre bine forțele care se canalizează tot mai vizibil spre soluții care nu au în vedere viața, ci moartea. Hristos a făcut totul pentru noi. Dacă este adevărat că El este viața lumii, să ne facem mesagerii hotărîții ai acestui adevăr, ai acestei credințe, ai vieții. Să fim nu numai auzitori ai cuvîntului adevăratului, ci și împlinitori, și Dumnezeu va fi cu noi, acum și întotdeauna. Amin.

„Schimbatu-Te-ai la Față, Hristoase Dumnezeu!”

Praznicul Schimbării la Față, prin dimensiunea lui profundă de har și lumină, înmiresmează duhovnicește puterile firii și înrădăcează pe fiii credinței în certitudinea trăită pe Tabor: „Acesta este Fiul Meu cel iubit, în Care am binevoit; pe Acesta să-L ascultați” (Mt. 17, 5). Adevărata dumnezeire Cuvîntului făcut trup spre a noastră mîntuire implică, intru lumina și slava Taborului, chemarea fapturii umane de a se ridica, prin Hristos Mîntuitorul și intru lumina Sa, la statura desăvîșirii (Ef. 4, 13).

Cel ce se îmbracă cu lumina ca și cu o haină (Ps. 103, 2), Cel ce S-a deșertat pe Sine luînd chipul robului (Fil. 2, 7), schimbîndu-Se la Față înaintea apostolilor Petru, Iacob și Ioan, le-a arătat lor — pe cît li se putea — slava Sa ce o are din veșnicie, „mai înainte de a fi lumea” (Ioan 17, 5), ca *Fiul al Tatălui, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat. Lumină din Lumină*. Această slavă o comunică omenității pe care și-a asumat-o, și prin asta întregii fapturi, spre înviere și viață. Așa, structurile firii se fac străvezii, sint penetrate de har (incluîndem aici și colaborarea firii), sint înviate și înălțate în Hristos.

Imnograful creștin a surprins într-una din cîntările sărbătorii profunzimea teologică a praznicului: „Dumnezeu intrupat spre mîntuirea noastră văzutu-Te-ai în Tabor Moise și Ilie pe Tine Doamne, săvînd multa Ta plecaciune, că Te-ai plecat în chipul robului ca să ridici ca un Dumnezeu păcatul lumii”.

Cei doi bărbați ai Vechiului Testament — Moise și Ilie — stau mărturie că Legea și Profetii se plinesc în Hristos (Lc. 24, 44; Rom. 10, 4). Mai mult, dialogul dintre Iisus și ucenici, în părțile Cesareii lui Filip (Mt. 16, 13—20), despre propria Sa persoană — cu răspunsul: „Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu celui viu” (Mt. 16, 16) — capătă pe Tabor întărirea totală: „Acesta este...”. El, Iisus din Nazaret, nu-i Moise, nici Ilie, nici oricare altul dintre prooroci. El este Acela despre care a scris Legea și au mărturisit Profetii, Mesia Hristos, Dumnezeu-Omul, Dătătorul Legii și Plînitorul Proorocilor.

Odinioară ne grăiește prin ei; acum ne grăiește „cuvintele vieții” (Ioan 6, 68) coborît la noi, îmbrăcat în chipul lui Adam pe care îl ridică din păcat și moarte în har și lumină, în Viață, făcîndu-l „părtaș dumnezeiesții firi” (II P. 1, 4). S-a arătat pe pămînt împăratul cerurilor, pentru iubirea de oameni, dar a rămas ceea ce era: Dumnezeu, de-o ființă cu Tatăl.

Mînuirea cea negrăită de pe Tabor a adevărat că în Hristos „locuiește trupește toată plînatatea dumnezeirii” (Col. 2, 9). Aceasta a fost și încredințarea apostolilor. Miezul propovăduirii lor conține și această subliniere; „... am văzut slava Lui” (Ioan 1, 4; II P. 1, 16—17; I Ioan 1, 1).

Reținem aici, cu accent, partea finală din mărturisirea Tatălui: „Pe Acesta să-L ascultați”. Pe Iisus Hristos în care s-au plinit toate și care este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu intrupat pentru mîntuirea lumii. Pe Acesta să-L ascultăm și să-L urmăm, așa cum au făcut apostolii, așa cum îl mărturisesc de veacuri Biserica celor dreptcredincioși.

În viața creștinului Taborul e un „pisc” duhovnicesc ce trebuie atins în urcușul spre agonisirea asemănării cu Dumnezeu. Cum? Printr-o chibzuită valorificare de fond a menirii sale ca om și creștin, prin despătimire și dobîndirea virtuții, prin faceri de bine. Asta cere rivnă, echilibrare, rugăciune, curăția minții și a inimii, dăruire, smerenie. Și nu uităm: „cei curați cu inima vor vedea pe Dumnezeu” (Mt. 5, 8). Așa se pregătește creștinul care va primi strălucirea lui Hristos Care locuiește întru el. Acel credincios lucrează pururea „roada duhului” (Gal. 5, 22—23), roada luminii „care este în orice bunăte, dreptate și adevăr” (Ef. 5, 9). El „lucrează adevărul și vine la lumină” (Ioan 3, 21), căci este „fiu al luminii” (Ef. 5, 8) și nu va rătăci întru întuneric, „ci va avea lumina vieții” (Ioan 8, 12).

Drd. Eugen Moraru

Militanți pentru libertatea și unitatea poporului român

EUGEN GOGA (1888—1935)

Militantul pentru cauza națională Eugen Goga s-a născut în 1888, în comuna Rășinari, lângă Sibiu, în familia preotului Iosif Goga. Începe să învețe carte la școala din localitatea natală. Primele patru clase secundare le urmează la Liceul maghiar de stat din Sibiu, în clasa a cincea se mută la Blaj. După absolvirea liceului, se înscrie la Universitatea din Budapesta, iar în anul 1910 urmează un curs de istorie la București.

Revenit în Transilvania, în 1911—1912 se ocupă de gazetărie, îndeplinind funcția de redactor la „Tribuna” din Arad, unde îl va întîlni pe Silviu Dragomir. Deși tînăr, el desfășoară o intensă activitate, aducîndu-și contribuția la organizarea șezătorilor literare la care participau scriitorii din întreaga țară.

În 1912, pleacă în Elveția, la Zürich, pentru completarea studiilor, unde va audia cursuri de sociologie și economie politică. Din țara cantoanelor, trece în Franța, la Paris. În 1914 se reîntoarce în Transilvania, fiind chemat de conducerea Partidului Național Român, care-i încredințează postul de redactor la ziarul „Românul”.

Încă din anii studiilor, Eugen Goga a desfășurat o bogată activitate gazetărească. Pe parcursul vremii, el s-a dovedit un jurnalist intransigent, polemist neînduplecat, cu temeinice cunoștințe istorice și o perspectivă clară asupra dezvoltării societății. Luptător neobosit pentru cauza națională, și-a îndreptat tăișul criticii împotriva asupritorilor străini, a Imperiului habsburgic. Nemaiputînd suporta rînduielele absolutis-

te din Austro-Ungaria, Eugen Goga încerca să demonstreze subrezenția hotarelor acestui stat multi-național, devenit „închisoarea popoarelor”. Principalul crez ideologic al scriitorului din Rășinari a devenit lupta pentru libertate națională. „Idealul nostru politic ar fi să fie libertatea noastră, așa cum a fost concepută ea la patruzeci și opt într-un moment cînd puteam să vedem și să vorbim limpede: *autonomia națională*”, scria el în 1914, în ziarul „Românul”.

Ideea de autonomie era un bun al epocii deja cîștigat. Eugen Goga, asemenea fratelui său, poetul Octavian Goga, a accentuat-o doar, cu fermitate și speranță, alături de alți gazetari transilvăneni ai timpului. În ziarul „Românul” din Arad, unde era redactor, el tipărește o scrisoare semnată de 32 de subofițeri români, care declară că nu recunosc pe Franz Josef ca împărat. Bun cunosător al realităților ardelenne, scriitorul Eugen Goga n-a crezut niciodată în veridicitatea tezei vichicului de autorități privind loialitatea dinastică a românilor transilvăneni. „De undeva, dintr-un colț de suflet — scrie el — îmi răsare un chip de mustrare” la gîndul că noi am fi fost „loiali și dinastici în cursul întregii noastre istorii. Pentru mine, eu n-am crezut niciodată în aceste vorbe goale”.

La scurt timp după declanșarea primului război mondial de către Austro-Ungaria, Eugen Goga este mobilizat cu gradul de sublocote-

Prof. Petru I. Dan

(Continuare în pag. a 3-a)

Un strălucit redactor al Telegrafului Român: NICOLAE CRISTEA (1834-1902)

Numele acestui harnic și entuziast redactor al foii noastre a fost prea puțin amintit în ultima vreme în paginile foii pe care a redactat-o cu deplină competență vreme de 18 ani. Drept aceea socotim că avem o datorie de conștiință să-i cinstim din nou memoria, mai ales acum, când sau împlinit 80 de ani de la trecerea sa la cele veșnice († 7 februarie 1902). Fiul de țaran din Ocna Sibiului (născut în ziua de Sf. Dumitru din anul 1834), după studii la Liceul din Sibiu, urmează cursurile de doi ani ale Institutului teologic-pedagogic din același oraș (1857—1859). Remarcat de marele arhieru Andrei Șaguna, după o scurtă perioadă de activitate ca modest funcționar la Centrul eparhial, a fost trimis pentru studii superioare — istorie, filozofie — la Universitatea din Leipzig (1861—63). Reîntors de la studii a fost citiva ani profesor la Institutul Teologic-pedagogic (1863—65 și 1870—73), preot, apoi consilier arhiepiscopal, din 1873 până la sfârșitul vieții.

Dar numele lui Nicolae Cristea este strâns legat de foaia șaguniană „Telegraful Român”. Andrei Șaguna i-a încredințat redactarea foii la 17/29 octombrie 1865. Apreciind în chip deosebit corectitudinea și interesul cu care și-a slujit neamul în această calitate, nemuritorul mitropolit a rânduit, prin testamentul său, ca Nicolae Cristea să rămână redactor „cât îi va plăcea lui”. Cei 18 ani citivi a stat în fruntea foii șaguniene până la 6/18 octombrie 1883) prezintă perioada cea mai fecundă din istoria ei, plină de fapte mari, care culminează cu proclamarea Independenței de Stat a României și Războiul de independență, probleme cărora N. Cristea le-a acordat o deosebită atenție. Numere întregi erau consacrate atunci evenimentelor „din țară”, cu prezentarea faptelor de eroism ale ostașilor români. O atitudine demnă a manifestat și în anul 1867, după crearea statului dualist austro-ungar, Nicolae Cristea dovedindu-se un apărător dîrz al drepturilor românilor transilvăneni la o viață națională proprie. În 1879 s-a ridicat cu indignare împotriva Legii Trefort (după numele ministrului Cultelor și Instrucțiunii de atunci), prin care se cerea introducerea obligatorie a limbii maghiare în toate școlile elementare românești conduse de Biserică. În genere, în toate articolele sale de fond (Telegraful apărea atunci de 3 ori pe săptămână, Cristea nu urmărea altceva decît ridicarea națiunii române, în ciuda atîtor piedici puse de regimul austro-ungar, pe care le înfiera întotdeauna cu mult curaj. În nenumărate articole milita pentru reluarea activismului politic, în vederea continuării luptei românilor pentru drepturi naționale-politice, pentru recunoașterea lor ca na-

țiune politică, chiar și în cadrul statului dualist creat în 1867.

Într-un studiu publicat nu demult de profesorul Keith Hitchins de la Universitatea Illinois — S. U. A., despre Nicolae Cristea (în vol. *Studii privind istoria modernă a Transilvaniei*, Cluj-Napoca, 1970), aprecia activitatea lui ziaristică prin aceste cuvinte: „Pricererea cu care a condus redacția

într-o perioadă de greutăți sporite pentru naționalități, larghețea, a-dincimeea gândirii sale social-politice, cit și patriotismul cumpătat al articolelor sale de fond, îl îndreptătesc a sta alături de George Barițiu, Iacob și Aurel Mureșanu și Ioan Slavici în istoria scrișului românesc din Transilvania” (p. 123).

Activitatea neobosită a redactorului Nicolae Cristea s-a întrerupt în 1883 din pricina unui articol intitulat *Răsplata* (nr. 116 din 1883), îndreptat împotriva primului ministru de atunci Tisza Kálmán, care nu a fost pe planul autorităților austro-ungare. Nicolae Cristea a fost nevoit să se retragă, „după ce am parcurs 18 ani cărarea cea spinoasă de publicist, ca redactor al acestei foii”, cum mărturisea el însuși (nr. 117 din 8/20 octombrie 1883). Cu retragerea lui, perioada de glorie a Telegrafului Român s-a încheiat, mai ales că-n anul următor apărea la Sibiu *Tribuna*, sub conducerea lui Ioan Slavici, la întemeierea căreia a contribuit și Cristea.

„Punctul culminant al carierei politice a lui Cristea a fost atins cu ocazia procesului Memorandului din 1894, scria același istoric american (p. 153). A fost unul din susținătorii întemeierii Partidului Național Român din Trans-

silvania, în 1881, participind la toate acțiunile acestuia. În 1892, în calitate de membru al Comitetului executiv al acestuia, a participat la redactarea cunoscutului „Memorandum al românilor din Transilvania și Ungaria”, către împăratul Francisc Iosif I. Rezultatul acestei acțiuni se cunoaște. Delegația de 300 de persoane trimisă la Viena să prezinte Memorandumul împăratului nici nu a fost primită, iar plicul sigilat care cuprindea Memorandumul a fost trimis Guvernului din Budapesta, iar de aci la Turda, pe adresa președintelui de atunci al Partidului, dr. Ioan Rațiu. Totodată, Guvernul din Budapesta, fără să țină seama de doleanțele românilor, a intentat un proces de agitație împotriva celor care au participat la redactarea și difuzarea Memorandumului. După cercetări care au durat aproape 2 ani, a avut loc procesul memorandumistilor la Cluj, între 7 și 25 mai 1894. Între cei 15 memorandumisti condamnați la închisoare, se număra și asesorul Nicolae Cristea. Ca și ceilalți frați ai săi de suferință, N. Cristea a avut o atitudine demnă, românească, refuzînd să semneze procesele-verbale redactate în limba maghiară, recunoscînd că a luat parte la toată acțiunea memorandumistă. Și-a ispășit condamnarea de 8 luni în închisoarea de stat din Vaț, în Ungaria, fiind eliberat în aprilie 1895.

În ultimele săptămîni de închisoare, Cristea a început să redacteze un jurnal, pe care l-a continuat până în 19 noiembrie 1901, deci pînă în preajma morții sale. Rămăș în manuscris, jurnalul său, care este un izvor istoric de mare importanță pentru cunoașterea trecutului miscării naționale românești din Transilvania, este pregătit pentru tipar de profesorul K. Hitchins, pe care l-am amintit mai sus.

În încheiere, consemnăm și faptul că Nicolae Cristea, urmînd îndemnul mitropolitului Andrei, a fondat „Reuniunea sodalilor (meseriașilor) români din Sibiu”, în anul 1867, cu intenția de-a forma o clasă de mijloc românească. A condus-o vreme de 30 ani, pînă în 1897, cînd i-a urmat Victor Tordășianu, un alt bun român și sprijinitor al clasei meșteșugărești. În această calitate, Nicolae Cristea s-a ocupat de organizarea tinerilor meseriași români, de organizarea de expoziții cu produse lor, de ridicarea nivelului lor cultural.

Acesta a fost preotul, profesorul, ziaristul, militantul pentru ridicarea politico-națională, socială, culturală și economică a românilor transilvăneni. Figura lui de preot integru și luptător neobosit pentru drepturile românilor merită să ne rețină atenția și să-i aducem omagii postum de prețuire și recunoștință.

Pr. Prof. M. Păcurariu

De vorbă cu credincioșii

„Preacuratului Tău chip ne închinăm...”

— Temeiuri pentru cinstirea icoanelor —

S-ar cădea să fim mereu preocupați de întrebarea: oare ceea ce eu înțeleg din tainele Revelației, adică a Descoperirii dumnezeiești, este înțelesul cel adevărat?

De ce această întrebare ce așteaptă un răspuns? Pentru că de răspunsul acesteia depinde și atitudinea mea față de Adevărul revelat.

Dacă eu mă postez pe înțelesul subiectivismului meu și dacă acest înțeles este mai puțin elucidat sau chiar deteriorat din cauza ochiului meu lăuntric, întunecat de diferite patimi, risc să mă înstrănez de înțelesul autentic al Descoperirii dumnezeiești.

De aceea ar fi înțeleaptă atitudinea de a nu pune subiectivismul meu, ca treaptă a cumpenei valorilor.

Or, cum de acest înțeles depinde și aplicarea lui în practica vieții, pot ajunge ca și punerea în practică a unor învățături revelate să fie lipsită de folosul unei rodiri autentice.

Iată de ce dorul după adevărul înțeles și neastîmpărul de a-l intrupa în ființa mea, trebuie să fie un cătarsis neodihnit al inimii.

Cele susținute mai sus sînt recunoscute de însași textele sfinte ale Revelației, care vor să ne aducă mereu aminte că, în Sfînta Scriptură, „sînt unele lucruri cu anevoie de înțeles, pe care cei neștiutori și neîntăriți le răstălmăcesc, ca și pe celelalte Scripturi, spre a lor pierzare” (II Petru 3, 16). După acest text numai cei „întăriți” în virtutea dreptei credințe, ajung să dea sensul adevărat al textului, încît urmînd îndemnul Sfinților Părinți: „se cade a căuta cele aflătoare în Scripturi cu osteneală și smernie, să le aflăm mai curînd cu fapta, decît cu cuvîntul” (Filocalia rom., vol. V, p. 168). Tocmai pentru acest fapt în Biserica Ortodoxă învățătura Sfinților Părinți, este normativă în ceea ce privește interpretarea autentică a Sfîntei Scripturi, fiind socotiți „îndreptători credinței și chip blîndețelor”.

După acestea zise, poate înțelegem mai bine de ce uneori se încearcă a se confunda icoana cu idolul, confuzie străină de o exegeză adevărată a textelor scripturistice.

Urmînd exegeza autentică a textelor constatăm o deosebire clară între idol și icoană. Idolul este interzis (Ieșire 2, 4), iar icoana este poruncită (Ieșire 25, 18). De ce? Pentru că idolul este denaturarea unei realități pe drept cuvînt „un chip cioplit” pe cînd icoana reprezintă sub formă materializată frumusețea spirituală a unei realități sfinte.

Texte pentru astfel de „chipuri cioplitte” găsim multe în Vechiul Testament ca cele din Ieșire 20, 4; Deuteronom 32, 21; I Regi 15, 23; Psalmul 16, 4; Isaia 44, 15; Ezechia 30, 13 ș. a.

lua parte la organizarea consiliilor și găzilor naționale românești. La 1 decembrie 1918, împreună cu mama, învățătoarea Aurelia Goga, și fratele său, poetul Octavian Goga, el a fost prezent la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, unde s-a hotărît unirea Transilvaniei cu România.

În anii de după înfăptuirea idealului național, scriitorul Eugen Goga și-a continuat activitatea culturală, menită să contribuie la emanciparea poporului nostru pe multiple planuri. Dar în 1935, cînd de-abia împlinise 47 de ani și era în plină putere creatoare, inima generoasă a acestui patriot de seamă a încetat să mai bată. Însoțit de prieteni și cunoscuți, scriitorul Eugen Goga a fost condus pe ultimul drum în cimitirul din Rășinari, fiind înmormîntat în apropierea mauseului mitropolitului Andrei Șaguna.

Prin întreaga-i viață și activitate, puse în slujba libertății și unității poporului român, cărturarul și patriotul Eugen Goga și-a dăruit numele în istoria și conștiința neamului nostru.

În Noul Testament noțiunea de idol este identică în înțelesul ei cu noțiunea de patimă, fărădelege. În Efeseni 5, 5 se spune „Nici un desfrinat sau necurat sau lacom, care este închinare la idoli nu are moștenire în împărăția lui Hristos”, de unde și îndemnul „Omorîți mădularele voastre — ale omului pămîntesc — desfrinarea necurată, pofta cea rea și lăcomia, care este o închinare la idoli” (Coloseni 3, 5).

Din textele ce vorbesc despre icoană reiese limpede că icoana a fost poruncită: „fă-ți doi heruvimi de aur și să-i faci dintr-o bucată” (Ieșire 25, 18). Locuri despre icoane avem date în multe texte ale Vechiului Testament ca cel din Ieșire 30, 29; II Paralipomena 3, 7; Iosua 7, 6; Psalmul 137, 2, iar în Noul Testament Epistola către Evrei recunoaște în cuprinsul ei aceste icoane poruncite de Dumnezeu.

Mintuitorul deseori venea la Templul din Ierusalim unde existau aceste icoane și din atitudinile Sale nu reiese că le-ar fi desconsiderat, nici nu a poruncit să fie scoase din acest loc sfînt, ci din contră le apăra, scoțînd afară pe cei stăpîniți de idoli patimilor lăcomiei, socotînd Templul „casa Tatălui Său”.

Mai mult chiar însuși Domnul nostru Iisus Hristos este socotit o icoană asemenea primului om care-L preînchipuia, după textul din Romani 5, 14.

Acuza nedreaptă adusă uneori, cum că icoana fiind făcută de mîini omenești, nu trebuie cinstită, nu are temei, pentru că și hîrtia Sfîntei Scripturi este făcută din materie și e lucrul de mîini omenești cu toate acestea este sfîntă și o cinstim nu pentru hîrtia ei, ci pentru cele scrise pe această hîrtie. Și în ceea ce privește icoana zice Sf. Ioan Damaschinul, eu nu mă închin materiei, ci Creatorului materiei, care s-a făcut materie pentru mine și care operează prin materie mintuirea mea” (Ortodoxia 2/1975, p. 388). Iar Sfinții Părinți de la al șaptelea Sinod Ecumenic învață: „Ceea ce cuvîntul spune, imaginea n-l arată tăcut, ceea ce noi am auzit spunîndu-se prin cuvînt am văzut în icoană” (P. Evdochimov, L'art de l'icône, p. 13).

Ce gînd rău pot avea privind icoana răstîgnirii Mintuitorului? Nu-mi aduce această priveliște un gînd de umilînță la amintirea nevrednicilor mele, pentru care Hristos a suferit răstîgnirea? O astfel de meditație nu mă va duce la un oftat din adînc și să zic și eu cu Biserica: „Slavă îndelung răbdării Tale Doamne, Slavă Tie”.

Dar în ceasurile mele de descumpănire sufletească și descurajare oprindu-mi ochii pe icoana Învierii cite valori spirituale nu se ridică din adînc peste descurajările mele, întărindu-mă și reabilitîndu-mă într-un sănătos echilibru prin căldura razelor harului ce ajung la mine prin icoană „ca printr-un canal”, nu voi aduce închinarea recunoștinței prin cuvintele: „Slavă Învierii Tale Doamne, Slavă Tie”.

Astăzi într-o lume așa de avansată idoli, ca și „chipuri cioplitte” par a fi înlăturati, dar rămîn idoli patimilor de care vorbește Sf. Apostol Pavel în epistolele sale „desfrinarea, pofta cea rea și lăcomia”.

Puterea acestora cu siguranță mă va împiedica de la o închinare în „Duh și adevăr” și duc omenirea la atîtea nedreptăți sociale.

Să fim cumînți. Ce puteri străine ale acestor idoli mă pot cuprînde privind sfintele icoane?

Să ne folosim de textele Sfințelor Scripturi în înțelesul lor autentic purtat peste veacuri în dreapta învățătura a Bisericii Ortodoxe, precum și folosul ce-l avem din cinstitele icoane, pentru a putea să birum puterile ce ne împiedică în închinarea cea adevărată, „pofta trupului, pofta ochilor și trufia vieții”, spre dobîndirea unei drepte judecăți și a puterilor dătătoare de viață ale iubirii creștine, spre o mai bună înfrățire între popoare.

Pr. Lect. Ioan Mihăițan

Eugen Goga

(Continuare din pag. a 2-a)

ment și trimis pe frontul din Galizia, unde va fi rănit lîngă localitatea Monasterjnska. Ajunge prizonier la ruși și va fi transportat într-un lagăr din Siberia. În 1915 este eliberat din prizonierat și se îndreaptă spre România, unde se afla și fratele său, Octavian Goga.

Potrivit crezului său politic privitor la dorința de libertate și unitate națională a românilor ardeleni, după reîntorcerea din prizonierat, Eugen Goga va scrie cartea *Două Siberii*, publicată la București, în 1916. Lucrarea, cuprînzînd însemnările de front ale unui ziarist militant, reprezintă un puternic act de acuzare împotriva regimului habsburgic. Evenimentele redat în „*Două Siberii*” devin documente palpabile, impresionante prin sinceritatea lor. „Socotesc — consemneză Eugen Goga — că nu poate fi lipsită de interes o astfel de tulburătoare

călătorie, dintr-o Siberie (Imperiul habsburgic — n. n.) al cărei frig moral nu este termometru să-l măsoare și unde nu este colojoc să ferească de îngheț sufletul unui popor, din Ungaria pînă în cealaltă Siberie făcută de natură și nu de bizara alchimie a istoriei, Siberie care mie mi-a părut mult mai blîndă și mai primitoare, de cît cea de acasă (din Austro-Ungaria — n. n.)”.

În lucrare, patriotul ardelen își exprimă convingerea că se pregătește acțiunea care va duce la eliberarea românilor de sub ocupație străină, și la desăvîrșirea unității naționale, la care și el dorește din tot sufletul să fie părtaș. „Dacă, peste tot, am visat vreodată să mai calc pămîntul României, atunci îmi închipui că la primul pas mi se va pune în mină, nu un condei, ci o armă și voi fi trimis să mor undeva în Carpați, după ce mi-a reușit să smulg și eu un stîlp din nenorocita graniță milenară”.

Dorința patriotului rășinărean de a lua parte la lupta de eliberare a Transilvaniei de sub ocu-

pația habsburgică și unirea ei cu patria-mamă, exprimată în scrierile sale, a devenit fapt în 1916. În acel an, Eugen Goga se înrolează în armata română și participă la luptele de la Turcucaia. Pe timpul unui contraatac, cînd cărturarul devenit comandant de pluton își conducea subunitatea în luptă, sublocotenentul Eugen Goga a fost rănit grav. O schiță de obuz i-a retezat mîna dreaptă.

Devenit inapt pentru serviciul militar operativ, după perioada de spitalizare, el a luat parte activă la efortul general al țării direcționat împotriva cîmpitorilor străini, pentru autonomia Transilvaniei și unirea ei cu România, Eugen Goga, dăruindu-se cu totul luptei pentru înfăptuirea idealului național, a desfășurat o bogată și rodnică activitate în Comitetul voluntarilor ardeleni și bucovineni, precum și în rîndurile celor mai largi categorii sociale, mobilizîndu-le la acțiune.

După declanșarea revoluției burghezo-democratice în Imperiul austro-ungar, Eugen Goga trece munții în Transilvania. Aici va

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII

Prea Sfințitul PIMEN SUCEVEANUL noul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor

După alegerea și instalarea P.S. Adrian Botoșaneanul ca Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române pentru Europa Centrală și Occidentală, funcția de Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor a rămas vacantă. Spre a împlini această lipsă, I.P.S. Mitropolit Teoctist al Moldovei și Sucevei a recomandat Sf. Sinod înălțarea la treapta arhieriei a P.C. Arhim. Pimen Zainea exarhul mănăstirilor din cuprinsul Arhiepiscopiei Iașilor.

P.C. Arhim. Pimen Zainea s-a născut la 25 august 1929, în comuna Grebănu, județul Buzău.

După absolvirea școlii elementare și a cursurilor liceale s-a înscris la Seminarul monahal din Mănăstirea Neamț, devenind, în același timp, și novice în obștea acelei mănăstiri. La 10 martie 1951 a fost tuns în monahism la Mănăstirea Neamț, iar la 29 iunie același an a fost hirotonit ierodiacon.

În anul 1952 a fost numit ca pedagog la Seminarul teologic din Mănăstirea Neamț. Paralel a urmat cursurile de specializare în arta ceramică la Atelierul Patriarhiei de la Curtea de Argeș.

Între anii 1953—1957 a urmat cursurile Institutului Teologic din București, unde a obținut diploma de licențiat, cu teza: „Personalitatea Fericitului Augustin oglindită în confesiunile sale”.

În anul 1957 a fost hirotonit ieromonah. Timp de 4 ani a funcționat, mai întâi, ca egumen, apoi, ca stareț la Mănăstirea Putna.

În anii următori a funcționat ca preot slujitor la Mănăstirea Văratec.

În anul 1966 a fost hirotesit protosinghel.

Între anii 1974—1978 a funcționat ca stareț la mănăstirea „Sf. Ioan cel Nou” — Suceava.

În anul 1975 a fost hirotesit arhimandrit.

La 1 aprilie 1979 a fost numit în postul de exarh al mănăstirilor din Arhiepiscopia Iașilor.

A îndeplinit, în mai multe rânduri, diferite însărcinări bisericesti peste hotare, ca delegat al Bisericii Ortodoxe Române.

Din activitatea sa publicistică, se pot menționa articole publicate în revista „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, reportaje, însemnări și recenzii.

Alegerea. În ședința din 10 ianuarie 1982, Sfințitul Sinod a propus, în unanimitate, în urma recomandării făcute de către I.P.S. Mitropolit Teoctist al Moldovei și Sucevei, alegerea P.C. Arhimandrit Pimen Zainea în demnitatea de Episcop-vicar la Arhiepiscopia Iașilor.

A doua zi, potrivit rânduiei bisericesti ortodoxe, s-a procedat la examinarea canonică a candidaturii. Având în vedere raportul Comisiei canonic-juridice și pentru disciplină, care a făcut examinarea canonică a noului ales, Sfințitul Sinod a hotărât să confere P.C. Arhim. Pimen Zainea, rangul de arhieru. La propunerea I.P.S. Mitropolit Teoctist, Sf. Sinod a aprobat, de asemenea, ca noul ales să poarte titlul de Suceveanul.

Înminarea Decretului prezidențial la Departamentul Cultelor. În ziua de 19 iunie a.c. a avut loc, într-un cadru festiv, la Departamentul Cultelor, înminarea Decretului prezidențial prin care se recunoaște alegerea P.C. Arhim. Pimen Suceveanul în funcția de Episcop-vicar la Arhiepiscopia Iașilor.

D-l Ion Roșianu, președintele Departamentului Cultelor, a felicitat cu acest prilej pe noul ierarh al Bisericii Ortodoxe Române, făcându-i urări de deplin succes în noua sa activitate.

Mulțumind, P.C. Arhim. Pimen Suceveanul a subliniat că în noua sa slujire se va strădui să cultive în rândurile clerului și credincioșilor dragostea de muncă și de slujire a tuturor acțiunilor menite să contribuie la progresul vieții poporului român, la păstrarea credinței străbune și a comorilor de artă bisericască a patrimoniului nostru cultural, precum și la promovarea idealurilor de apropiere, conlucrare și pace între oameni și popoare.

Membrii Sf. Sinod, în frunte cu Prea Fericitul Patriarh Iustin, au adresat, de asemenea, felicitări noului ales.

Hirotonirea și instalarea. — În ziua de 24 iunie, când Biserica Moldovei prăznuiește nașterea Sf. Ioan Botezătorul, dar, potrivit unei străvechi tradiții, și pomereia Sf. Mucenic Ioan cel Nou de la Suceava, a avut loc hirotonirea într-un arhieru a P.C. Arhimandrit Pimen Zainea.

La Sf. Liturghie, în fața soborului de arhierie, în frunte cu Prea Fericitul Părinte Patriarh Iustin și Prea Fericitul Patriarh Diodor al Ierusalimului și a toată Palestina, care se aflau, însoțiți și de alți arhierie, în vizită în Moldova, P.C. Arhim. Pimen Zainea a făcut mărturisire de credință iar în cadrul Sfinței Liturghii, înainte de citirea Apostolului, a fost hirotonit într-un arhieru.

La sfârșitul Sf. Liturghii, au rostit cuvântări Prea Fericitul Patriarh Diodor, Prea Fericitul Patriarh Iustin și înalt Prea Sfințitul Mitropolit Teoctist al Moldovei și Sucevei.

Miercuri, 30 iunie, I.P.S. Mitropolit Teoctist a prezentat personalului de la Centrul eparhial, în sala de festivități, pe Prea Sfințitul Episcop-vicar Pimen Suceveanul.

Pacea, poruncă de prim ordin...

(Continuare din pag. 1)

de parlamente, culminând acum la tribuna Organizației Națiunilor Unite care a organizat o Sesiune specială consacrată dezarmării și păcii în lume.

Această contribuție specifică poporului român, de mult actuală în existența sa istorică, cu definițiile sale specifice de a fi într-o timpinarea vieții, se identifică etic cu nevoile și problemele întregii omeniri. Conviețuirea pașnică dintre oameni și popoare apare ca alt deziderat plin de înalt simțămînt de răspundere care reprezintă o puternică însuflețire, o profundă îndatorire, o vie

expresie și atașament față de libertate, demnitate, dreptul la viață.

Fără realizarea dezarmării pacea devine precară, focarele de tensiune și conflagrațiile sporesc, dezvoltarea umană încetinează, se subminează. Timpul nostru, vremea noastră, interesele vitale ale umanității reclamă eforturi susținute în apărarea vieții, de a trăi în liniște și fericire.

Apărarea ființei umane rămîne o îndatorire esențială care se înscrie ca monumente de cronică a poporului român și a conducătorilor săi.

BIBLIEI — cuvenită cinstire...

(Continuare din pag. 1)

cînd a fost de 2 ani orbise și orb învătase de știa de rost tot Ceaslovul, Psaltirea, Testamentul Nou... și știa și Testamentul Vechiu, măcar că (pe) acesta de rost nu-l știa; făcea predicății de se minunau toți de el". Faptul este relatat de Samuil Micu Clain și reluat de Timotei Cipariu, într-una din lucrările sale.

Dreapta cinstire a Sfinței Scripturi o putem arăta ascultînd cu luare-aminte citirea „Evangeliei” și „Apostolului” la sfințele slujbe deobște; ascultînd explicările care se dau în predică și cuvîntări bisericesti și cerînd deslușiri preoților atunci cînd n-au înțeles ceva din ceea ce li s-a spus în biserică.

În casele credincioșilor, Biblia (Noul Testament sau măcar Psaltirea) pot avea un loc de cinste, alături de cărticica de rugăciuni, de Sf. Cruce și de sfințele icoane.

...Și pot citi ei înșiși din Biblie, căci nici o opreliște nu le stă în cale din partea Bisericii.

...Dar nu ajunge să ai Biblia pe masă (— „în fruntea mesii”, cum se spune în popor —), la grîndă sau după șerpar la cîngătoare; nu ajunge să citești de sîrg din ea. Mai trebuie ceva: Să aibă cine ție-o explica fără greș și nu după cum îl taie capul pe fiecare. Acest lucru îl pot face fără greș numai preoții Bisericii. Citirea (lectură) din Sfința Scriptură poate face orice credincios știutor de carte, dar explicarea corectă, dreaptă, fără greșală, e cu totul altceva, e slujbă grea, de răspundere. Dacă n-o faci cum se cuvine îți primejduiești mintuirea și smîntești și pe alții de la calea cea dreaptă pe care Hristos, Capul Bisericii, vrea să ne vadă pășind fără abatere. Este util la acest loc să ne rememorăm pățania eunucului reginei Candachia a Etiopiei, care conducea treburile economico-financiare ale acelei țări, ca vistiernic.

Om cucernic, trecut la religia monoteistă mozaică, făcea adeseori pelerinaj la slăvitul templu din Ierusalim, ca să se închine Domnului Iahve și să aducă jertfele prescrite în Legea lui Moise.

Cînd se întorcea odată de la Ierusalim spre casă, în drum l-a întîlnit sf. diacon Filip. Eunucul ședea confortabil în căruța lui și citea din Proorocia lui Isaia.

— Oare înțelegi tu ceea ce citești? — l-a întrebă sf. Filip diaconul (F. Ap. 8, 30 urm.).

Om de omenie, cu dreaptă judecată împodobit fiind, străinul cinstitor al viului și adevăratului Dumnezeu a răspuns:

— Cum voi putea pricepe (ce scrie aci) de nu mă va călăuzi cineva? (F. Ap. 8; 31). Și a rugat pe Filip să se sule în trăsura și să-i tilcuască Scriptura.

De acest adevăr trebuie să-și aducă aminte — și să cugete cu dinadinsul asupra lui — mai ales acei credincioși ai Bisericii noastre care sînt înclinați să dea crezare șoaptelor celor ce pretind că oricine poate explica scripturile sfinte.

Nu! Acest lucru nu este apostolesc și, de aceea, nu poate fi adevărat. Între ceea ce susține unul sau altul certat cu Biserica noastră și pornit împotriva slujitorilor ei cu „duh” de defăimare, și între ceea ce ne învață Sfinții Apostoli, credincioșii Bisericii noastre nu mai pot sta la îndoială: Îi vor asculta pe Sfinții Apostoli (și pe urmașii lor „din neam în neam”).

„Nici o proorocie a Scripturii nu se tilcuiește după cum îi taie capul pe fiecare”, — așa grăiește Sf. Apostol Petru (II Petru 1, 20). Același dumnezeiesc apostol vorbește astfel despre cărțile Sfinței Scripturi și mai ales despre Epistolele Sf. Apostol Pavel: „Iar îndelunga răbdare a Domnului nostru drept mintuire socotiți-o, precum v-a scris și iubitul nostru frate Pavel, după înțelepciunea dată lui (de Sus), cum vorbește despre aceasta în toate epistolele sale, în care sînt unele lucruri cu anevioie de înțeles, pe care cei neștiutori (adică: cei nepregătiți, fără studii teologice) și nelintăriți (adică: cei ce nu cunosc adevărul invățăturii de credință și nu au deprinderea vieții de rugăciune) le răstălmăcesc (le explică greșit), ca și pe celelalte Scripturi (sfinte), spre a lor pierzare” (II Petru 3, 15—16).

Clar și fără echivoc! „Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos spre învățatură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțeleptirea într-o dreptate, astfel încît omul lui Dumnezeu să fie desăvîrșit, bine pregătit pentru tot lucrul bun” (II Tim. 3, 16). Dar tot atât de adevărat este că în sfințele scripturi „sînt unele lucruri cu anevioie de înțeles” (II Petru 3, 16), pe care nu oricine le poate explica fără greș. Pe unii ca aceștia, Biserica noastră îi indeamnă: „Cercetați Scripturile, căci... ele (sînt cele ce) mărturisesc pentru Mine” (pentru Domnul; Ioan 5, 39). Să le citim slova de viață dătătoare ca să putem spune cu Psalmistul: „Desfătate îmi sînt învățăturile Tale și poruncile Tale (Doamne) sînt povățuitoarele mele... Lipitu-m-am de învățăturile Tale” (Psalm 118, 24, 31).

...Dar să nu ne prefacem în tălmăci ai lor, să nu ne trufim socotind în sinea noastră că cititul și explicatul ar fi tot una. Să cerem deslușire de la preoții Bisericii ori de cite ori ne poticnim în strădania de a pătrunde corect și complet cuvîntul de Dumnezeu dat, de Duhul Sfinț insuflat.

...Și, peste tot, cînd citim singuri din Biblie, fără asistență competentă, și din lectura noastră (particulară) rezultă un înțeles care nu se potrivește cu învățătura Bisericii, să fim incredințați că am greșit. Greșala zace în tilcuirea noastră, nu în învățătura Bisericii. Greșeliile acestea trebuie ocolite. Cînd dăm peste ele, să le îndreptăm fără cruțare, fără părere de rău.

Dreapta cinstire a Bibliei se vădește mai ales prin dreapta ei tilcuire. Aceasta, nu atribuie cuvîntului lui Dumnezeu învățături și practici religioase-morale străine de voia Tatălui ceresc.

DIN VIAȚA BISERICESCĂ ÎN ARHIEPISCOPIA VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

— I.P.S. Teofil Herineanu, Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, în ziua de 18 iunie 1982, a tîrnosit biserică din parohia Firiza, protopopiatul Baia Mare, în urma lucrărilor de reparații și pictură ce s-au făcut locașului de cult din susnumita parohie.

La sfârșitul Sf. Liturghii, I.P.S. Sa a rostit în fața credincioșilor un cuvînt de învățatură creștinească.

— Duminică, 4 iulie 1982, P.S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul a săvîrșit Sf. Liturghie arhierescă în curtea capelei Sf. Visarion din municipiul Sighetul Marmăției.

P.S. Sa, pornind de la pericopa evanghelică, a spus că pe fiecare creștin trebuie să-l caracterizeze virtutea modestiei, iubirea față de cei mici, mila față de cei bolnavi.

— Duminică, 11 iulie 1982, P.S. Episcop-vicar Iustinian Maramureșanul a tîrnosit biserică „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din filia Scind, parohia Ciuleni, protopopiatul Huedin, care a fost renovată și pictată în anul 1977.

Cuvîntul de învățatură pe care P.S. Sa l-a adresat credincioșilor la sfârșitul Sf. Liturghii a accentuat importanța practicării virtuților creștine.

— Duminică, 18 iulie 1982, Prea Sfințitul Episcop-vicar Iustinian

Chira Maramureșanul a resfințit biserică „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din parohia Măguri-Răcățau, protopopiatul Huedin.

Cu 7 ani în urmă, prin transformarea unui edificiu, a luat ființă prezenta bisericuță care, de curînd, a fost împodobită cu o frumoasă pictură.

La sfârșitul Sf. Liturghii, P.S. Episcop Iustinian a rostit un cuvînt de învățatură creștinească.

DIN VIAȚA BISERICESCĂ ÎN EPARHIA ORADIEI

— Duminică, 4 iulie 1982, P.S. Episcop Vasile a săvîrșit slujba de sfințire a bisericii din parohia Luminiș, prot. Zalău, în urma pictării acesteia în ultimii ani. Preot-paroh Valentin Danciu a fost distins cu rangul de „iconom”. În preseară, în legătură cu vecernia, a binecuvîntat biserică din parohia Lemniu, prot. Zalău, în urma lucrărilor de renovare din ultimii doi ani.

— Duminică, 11 iulie 1982, chiriarul a binecuvîntat lucrările de reparații generale și de pictare a bisericii din parohia Pișcol, prot. Carei. Preot-paroh Vasile Sabău, secretar al protopopiatului Carei, a fost distins cu rangul de „iconom-stavrofor”. Vecernia a fost oficiată în biserică din parohia Sanislău, prot. Carei, unde ierarhul i-a încurajat pe credincioși să ducă la bun sfîrșit lucrările de pictură. Și la celelalte prilejuri amintite, chiriarul a ținut cite un ziditor cuvînt de învățatură.

NOUTĂȚI EDITORIALE

În seria „Pe urmele lui...”, inaugurată cu un volum dedicat lui Mihai Eminescu, a Editurii Sport-Turism, a apărut de curînd sub semnătura preotului Gheorghe Cunescu, volumul: *Pe urmele lui Gala Galaction*. Părintele G. Cunescu, care s-a bucurat de prietenia lui Gala Galaction, a urmărit în acest volum, cu dragostea și devotamentul unicului, pe marile noastre scriitor care a fost în aceeași măsură preot activ, strălucit profesor de teologie, militant socialist și cetățean devotat, pe numeroasele drumuri ale vieții sale, de la copilăria în satul Dedești (jud. Teleorman) și pînă la ultimul drum spre locul de odihnă din cimitirul Mănăstirii Cernica.

Scriitorul a poposit și în părțile noastre de țară, călătorind, în iulie 1919, pentru prima oară în Transilvania unită cu România la 1 decembrie 1918. Locurile pe care le-a vizitat atunci au fost Brașov, Sibiu și Cîsnădie.

Socotim potrivit să pomenim aici și articolul pe care I.P.S. Mitropolit Dr. Antonie Plămădeală l-a dedicat lui Gala Galaction în paginile foi noastre: „Să ne amintim de Gala Galaction”, *Telegraful Român*, 1979, nr. 13—14, p. 1.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Lucian Făgărășanul, Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Lector Aurel Jivi — redactor adjuncți; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehnoredactor: Diac. Ezechiel Oancea.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă P.O. Box 136-137 — telex: 11226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.